

DRET TRIBUTARI

PROGRAMA I PLA DOCENT

**DIPLOMATURA EN CIÈNCIES EMPRESARIALS
PLA 2002**

CURS 2009-10

Barcelona, setembre de 2009

PRESENTACIÓ

1.- El Dret tributari

No cal justificar amb aquestes paraules preliminars la raó per la qual el Dret tributari forma part del Pla d'estudis de la Diplomatura en Ciències Empresarials en moltes de les nostres universitats i, concretament, a la Universitat de Barcelona. El tribut és un element indissociable de la vida de les empreses que no es pot deixar de tenir en compte en qualsevol procés de presa de decisions, i com que les anomenades *ciències empresarials* essencialment han de pretendre ensenyar a prendre decisions, han d'incorporar aquest factor tan important. D'altra banda, encara no podem justificar el fet que, seguint la pauta marcada en aquesta Facultat des de l'any 1969 pel professor Magí Pont Mestres, la nostra opció a l'hora d'explicar el tribut hagi estat de caràcter radicalment jurídic; l'alumnat l'ha d'anar descobrint pacientment.

Aquest programa aspira a convertir-se en una guia per al treball individual, una invitació al Dret tributari. L'alumnat ha de fugir dels apunts de classe o dels tradicionals resums per tal d'acceptar d'embarcar-se en una proposta intel·lectual d'avenç progressiu en el coneixement dels tributs. És per això que el curs es planteja com un *diàleg creatiu* i no com una successió de lliçons magistrals.

En dialogar sobre cadascun dels temes, utilitzarem el llenguatge propi del Dret tributari que, en aquest temps de misèria cultural, pot ocasionar alguns problemes als nostres estudiants. Per tal de resoldre els vostres dubtes, no heu de témer fer preguntes a classe o consultar el diccionari.

L'estudiant s'ha d'acostumar a avançar-se al professor i a preparar la classe, amb l'ajuda d'aquest programa, el manual sobre la Llei General Tributària i les recomanacions bibliogràfiques contingudes en ell. Entreu en el discurs de cada autor. No us espanteu si observeu que hi ha

diferències de criteri entre ells. Anoteu els vostres problemes o els temes més interessants i assistiu a classe amb ganes d'aprendre i de dialogar.

Tingueu sempre sobre la taula un exemplar de la Constitució i una versió actualitzada de la Llei general tributària. Acostumeu-vos a consultar aquestes dues lleis habitualment. Apreneu a interpretar les normes jurídiques amb l'ajut de les explicacions de classe, de la doctrina i de la jurisprudència. Recordeu que les solucions als problemes tributaris només es troben a la llei.

2.- El mètode

La principal temptació que envaeix els que volen conèixer o estudiar la fiscalitat, que es fa extensible a molts dels qui l'ensenyen, és quedar-se en la simple descripció dels mecanismes tributaris i convertir la matèria en un promptuari de solucions automàtiques, il·lustrat per una sèrie inacabable de casos pràctics. No fa tants anys, les nostres facultats de dret no tenien el Dret financer i tributari com a assignatura, i a les facultats i a les escoles d'empresarials hi havia una avorridíssima legislació fiscal. Els impostos van tardar a fer-se un lloc entre els sabers universitaris, i, per acabar-ho d'adobar, els països catòlics han arrossegat des de sempre la no-condemna moral del frau des d'aquell ambigu "doneu al Cèsar ...".

La lluita contra aquestes tendències ancestrals requereix prendre una certa distància respecte al tribut, per tal d'intentar ubicar-lo en el lloc que li correspon en el sistema polític, d'una banda, i en l'arbre de la ciència, de l'altra. L'estudiant no s'ha de sorprendre que l'assignatura a la qual s'ha acostat amb preocupació i respecte, s'iniciï amb l'anàlisi de l'activitat financera de l'Estat i dels altres ens públics. El tribut no es pot entendre correctament si se l'aïlla dels altres ingressos públics, i si no se'l connecta íntimament amb les despeses públiques. L'Estat, les comunitats autònomes o les administracions locals no recaptin els tributs per batre el rècord *Guinness*, ni per oferir sacrificis humans a la deessa Eficàcia, sinó que organitzen la contribució justa dels ciutadans al sosteniment de les càrregues públiques.

L'estudiant s'ha d'anar situant de mica en mica dins l'entorn jurídic del tribut. Pot ser que aquesta tasca li causi sorpresa, ja que està més habituat a considerar els *impostos* (expressió més estesa) com una càrrega sobre les empreses o els contribuents en general, o com un factor essencialment econòmic que incideix sobre els costos o sobre els preus. Tanmateix, el tribut és una creació del dret, només existeix en el dret i només és comprensible des del Dret.

L'estudiant ha d'avançar a poc a poc per afrontar el repte de descobrir la manera com el dret ha fet seu el tribut i la manera com ha aconseguit explicar-lo. Aquesta ha estat la tasca del segle XX i convé tenir presents els principals autors que hi han intervingut, com també el nucli de les seves idees, per així il·lustrar l'avenç de la disciplina i l'actualitat d'algunes polèmiques.

A l'estudiant se li demana que prepari cada una de les classes a les que assistirà i que participi activament al col·loqui. Com a document a part, es publica el calendari de temes.

3.- La teoria de les obligacions

Tal com es veurà amb més detall, el tribut és una obligació de dret públic, *ex lege*, la prestació del qual és el pagament d'una suma de diners per part del deutor o subjecte passiu al creditor o Hisenda Pública. L'obligació neix quan a la vida real té lloc un fet sotmès a la previsió hipotètica que descriu la norma que es coneix com a fet imposable. És molt important comprendre adequadament aquest mecanisme: el tribut es deu per la confluència de dos elements inseparables. D'una banda, cal que la llei ho hagi previst així i, de l'altra, cal que en la vida real tingui lloc exactament el que la llei havia configurat.

Quan s'esdevenen els dos fenòmens anteriors, sorgeix l'obligació tributària, encara que normalment es desconeix la quantia de la prestació. Aquest fet exigirà la realització d'una sèrie d'operacions que ordinàriament ens conduiran a mesurar la base imposable, a descobrir el tipus

de gravamen aplicable, i a calcular la quota. L'última finalitat consistirà en l'extinció de l'obligació mitjançant el pagament del deute.

És un camí intel·lectual llarg i apassionant, que ha de permetre una comprensió justa del tribut a l'estudiant que hi està interessat. Més endavant, quan en la vida acadèmica o en el món real s'intenti aplicar un tribut en concret, es tindran les eines suficients per triomfar.

4.- Separar el gra de la palla

L'estudiant que ens segueixi en l'esmentat camí intel·lectual, ha d'estar segur d'una cosa: el que aprendrà serà absolutament necessari per entendre el fenomen tributari. Ens agradaria justificar aquesta afirmació: en moltes llibreries es poden trobar llibres de caràcter eminentment efímer; són guies fiscals d'un exercici o un impost, destinades a viure i morir en un únic any. Però, tanmateix, aquestes guies es venen, i són devorades per assessors i contribuents. Aquest fet es produeix perquè, efectivament, cada any la legislació tributària experimenta uns canvis que justifiquen la impressió d'una nova edició del llibre.

Aquesta inestabilitat és un dels principals defectes del nostre sistema tributari, alhora que impedeix un coneixement serè de les figures impositives i és font d'inseguretat jurídica. Però, mentre el legislador no aprengui la lliçó, aquest serà el panorama al qual ens haurem d'enfrontar. Un assessor fiscal imaginari va creure que havia trobat la solució: es va instal·lar en un despatx sense llibres, sense butlletins oficials i sense recopilacions de jurisprudència, i es va proveir només de diverses línies de telèfon. I quan un dels seus clients o ell mateix tenien algun dubte, trucava a la delegació més propera de l'agència tributària i preguntava.

Durant aquest curs, esperem convèncer els nostres estudiants que aquest no és el mètode propi d'un universitari. Les lleis i els reglaments canvien, però el dret es manté igual! El coneixement sòlid i ben fonamentat de l'estructura de l'obligació tributària permet llegir les lleis amb esperit crític i amb autonomia de criteri. Finalment, amb aquest bagatge, l'estudiant podrà conèixer a

fons l'Administració tributària -subjecte actiu de l'obligació- que es caracteritza perquè no pot actuar amb la llibertat dels subjectes de dret privat, sinó amb subjecció estricta a les normes jurídiques. L'Administració actua exercint les seves potestats, i les potestats es regeixen per la Constitució, per les lleis (com ara la de procediment administratiu, la general tributària o la de drets i garanties del contribuent), i, particularment, pels reglaments (com el d'inspecció, el de recaptació, el que regula el procediment sancionador, i l'economicoadministratiu).

5.- L'avaluació dels coneixements

Les persones acollides a l'avaluació continua, veuran com el professor pren nota de la qualitat de les seves intervencions a classe, i com en tres ocasions es realitzarà un test-sorpresa. El conjunt d'aquests elements equival al 30% de la qualificació final.

Sense perjudici de l'element complementari de qualificació associat a l'avaluació continua, l'examen de l'assignatura consisteix en l'exposició de quatre temes, seleccionats d'entre els que apareixen al programa, i té una durada de dues hores. Es tracta que els estudiants aprofiteu al màxim aquest temps, i procureu desenvolupar els temes plantejats amb un estil universitari. Això implica lletra clara, construcció de paràgrafs coherents, ortografia i sintaxi correctes i ús d'una estructura discursiva lògica (per exemple: introducció breu, qüestions principals, referència a les polèmiques doctrinals -si n'hi ha-, jurisprudència bàsica, comentaris personals i conclusions).

No es pot resoldre un tema universitari amb quatre ratlles mal recordades d'uns apunts d'acadèmia. L'estudiant ha treballar la matèria, i això significa: assistència a classe, consulta de bibliografia, estudi dels manuals, lliure elaboració dels conceptes i presa de posició sobre les qüestions debatudes.

L'avaluació seguirà el criteri següent: resposta en blanc o notòriament mancada de contingut, suspens baix; resposta vinculada a pregunta amb greus deficiències i errades, suspens alt; resposta en la qual consten els elements essencials del tema proposat però amb algunes insuficiències, aprovat baix; resposta en la qual es troben les qüestions nuclears del tema, aprovat alt; resposta que desenvolupa amb un cert ordre un discurs intel·lectual coherent en el qual es reflecteix una bona labor d'estudi, notable; resposta en la qual l'alumne no només efectua una anàlisi completa i rigorosa del tema, degudament articulada i presentada, sinó que demostra una important tasca d'estudi personal, excel·lent i matrícula d'honor.

6.- Recomanació

Una anotació final per a un pròleg inusual: el semestre té 14 ó 15 setmanes. El professor i vosaltres, els estudiants de dret tributari, es trobaran -ens trobarem- en 28 ó 30 sessions, en què desenvoluparem 24 lliçons. Comenceu a treballar des del primer dia, i us acompanyarà l'èxit; però no reclameu a ningú més que a vosaltres mateixos si preteníeu aprovar amb uns apunts mal fets i dues nits sense dormir i vauc fracassar en l'intent. Encara que no hi estigüeu acostumats, oblideu la vostra obsessió per aprovar i substituïu-la per l'afany de saber. I intenteu recuperar un hàbit gairebé oblidat en el temps de la televisió i de les plataformes digitals: llegiu! Sense la consulta de la bibliografia bàsica recomanada i de la bibliografia complementària, sense una activitat individual de contrast entre les diverses doctrines, no experimentareu el veritable significat d'estudiar en una universitat pública caracteritzada per un respecte radical a la llibertat d'estudi.

Dr. Joan-Francesc Pont i Clemente

Catedràtic de Dret tributari

Universitat de Barcelona, 15 de setembre de 2009.

PREPARACIÓ DE LES CLASSES

L'estudiant preparà cada sessió amb l'auxili del llibre LA LEY GENERAL TRIBUTARIA (3^a ed.) coordinat per Magí Pont Mestres i Joan-Francesc Pont Clemente, amb l'ajut de M. Dolors Torregrosa Carné. Altres temes es publicaran al bloc del professor Pont.

PROGRAMA

PART INTRODUCTÒRIA

Lliçó 1a

ACTIVITAT FINANCERA

- 1.- L'activitat financera: concepte i caràcters.
- 2.- Naturalesa de l'activitat financera.
- 3.- L'activitat financera com a objecte de coneixement¹.
- 4.- L'activitat financera com a objecte de coneixement del Dret.

Objectius: Comprendre el significat de l'anàlisi jurídic de l'activitat financera i el seu abast.

Conceptes clau: activitat financera, hisenda pública, ingressos i despeses públics.

Lliçó 2a

DRET FINANCER I TRIBUTARI

- 1.- Dret financer: concepte i contingut.
- 2.- Autonomia científica del Dret financer.
- 3.- Branques del Dret financer: Dret tributari i Dret pressupostari.
- 4.- Dret tributari supranacional: concepte i contingut.
- 5.- Dret internacional tributari.
- 6.- Dret penal tributari.
- 7.- Sistema de Dret tributari.
- 8.- Pla d'exposició.

¹ L'anàlisi econòmica de l'activitat financera es realitza a l'assignatura optativa HISENDA PUBLICA.

Objectius: entendre que la ubicació del tribut en el Dret fa necessari el fet d'aproximar-se jurídicament al seu contingut.

Conceptes clau: Dret financer, Dret tributari.

Lliçó 3a

PRINCIPIS DEL DRET TRIBUTARI

I.- Introducció:

- 1.- Concepte.
- 2.- Classificació.

II.- Els principis materials de justícia.

- 1.- Concepte.
- 2.- Principi de generalitat.
- 3.- Principi d'igualtat.
- 4.- Principi de capacitat econòmica.
- 5.- Principi de progressivitat.

III.- Principi de legalitat.

- 1.- Introducció: fonament del principi de legalitat.
- 2.- El principi de legalitat tributària.

Objectius: analitzar el paper dels principis materials de justícia en la configuració i l'aplicació del sistema tributari; trobar el significat profund de les exigències del principi de legalitat en l'Estat democràtic.

Conceptes clau: contribució al sosteniment de les despeses públiques, justícia, igualtat, solidaritat, capacitat econòmica, legalitat.

Lliçó 4a

FONTS DEL DRET TRIBUTARI

I.- Les fonts del Dret.

- 1.- Concepte.
- 2.- Classificació.

II.- Fonts del Dret tributari positiu.

- 1.- Enumeració i classificació.
- 2.- Coexistència de diversos sistemes normatius.
- 3.- Principis de jerarquia i de competència.

III.- Fonts directes.

- 1.- La Constitució.
- 2.- La llei; classes.
- 3.- Disposicions del poder executiu amb força de llei.
- 4.- El reglament: concepte i fonament. Classes de reglaments.
- 5.- El costum. El seu valor en aquesta branca jurídica.
- 6.- Principis generals del Dret.

IV.- Tractats i convenis internacionals.

- 1.- Concepte i classes.
- 2.- Els Tractats internacionals clàssics.

V.- Dret europeu.

VI.- Fonts indirectes.

- 1.- La jurisprudència.
- 2.- El Dret històric.

3.- El Dret científic.

VII.- El Dret supletori.

VIII.- Codificació del Dret tributari.

- 1.- Justificació i àmbit de la codificació.
- 2.- Codificació tributària; sistematització dels principis jurídics tributaris; coordinació dels textos i refosa de normes; codificació tributària a Espanya; la Llei general.

Objectius: valorar el paper central de la Llei com una emanació del poder legislatiu en el naixement i la regulació del tribut.

Conceptes clau: Constitució, Llei, Reglament, jerarquia, competència, Decret-Llei, jurisprudència.

Lliçó 5a

APLICACIÓ DE LES NORMES TRIBUTÀRIES

I.- Plantejament general: naturalesa jurídica de les normes tributàries. Conseqüències.

II.- Límits de temps.

- 1.- Principi de vigència.
- 2.- Cessament de vigència de les normes tributàries.
- 3.- Retroactivitat de les normes tributàries.
- 4.- Ultraactivitat de la llei.

III.- Límits d'espai.

- 1.- Principi general.
- 2.- El criteri de residència.
- 3.- El principi de territorialitat.
- 4.- Excepcions.

Objectius: bandejar alguna de les idees preconcebudes sobre els tributs (com ara aquell caràcter odiós o restrictiu dels drets individuals, la naturalesa especial de les normes que els regulen o la prohibició radical de la retroactivitat), entenent alhora la dimensió exacta dels problemes vinculats a aquestes nocions del tema.

Conceptes clau: vigència, derogació, retroactivitat, ultraactivitat, residència, punts de connexió.

Lliçó 6a

INTERPRETACIÓ I INTEGRACIÓ DE LES NORMES TRIBUTÀRIES

I.- Interpretació.

- 1.- Concepte.
- 2.- Interpretació de les normes tributàries; els elements de la interpretació en aquest àmbit; la interpretació en l'ordenament tributari espanyol.

II.- Integració.

- 1.- Les llacunes de la llei.
- 2.- El problema de l'analogia.

III.- Qualificació.

IV.- El conflicte en l'aplicació de la norma tributària.

- 1.- Concepte.
- 2.- Delimitació de figures afins.

V.- La simulació.

Objectius: Clarificar en què consisteix la interpretació normativa, fer palesa la vigència dels criteris jurídics generals d'interpretació; delimitar les situacions d'ús abusiu de les formes jurídiques per tal de diferenciar-les de les opcions i actuacions plenament legítimes.

Conceptes clau: interpretació, analogia, qualificació, conflicte, simulació, economia d'opció.

PART GENERAL / DRET TRIBUTARI MATERIAL

Llició 7a

PODER TRIBUTARI

- I.- Hisenda Pública: poder i competència.

- II.- L'Estat autonòmic.
 - 1.- Principis d'unitat, autonomia i solidaritat.
 - 2.- Competències de les comunitats autònomes.

- III.- El poder tributari a l'Estat espanyol: el concepte d'Hisenda general.

Objectius: Conèixer la distribució constitucional de competències normatives en matèria tributària, tot analitzant els diversos límits del poder tributari.

Conceptes clau: Hisenda general, Estat autonòmic, competència, poder.

Llició 8a

ADMINISTRACIÓ TRIBUTÀRIA

- I.- La Hisenda Pública.
 - 1.- Concepte.
 - 2.- Organització.

- II.- Administració Tributària: Agència Estatal de l'Administració Tributària.
 - 1.- Noció legal i crítica.
 - 2.- Règim jurídic.
 - 3.- Òrgans rectors centrals i territorials.
 - 4.- Règim de personal.

- 5.- Finançament.
- 6.- Règim pressupostari i control comptable.
- 7.- Unitat policial contra el frau fiscal.

III.- Altres administracions tributàries.

- 1.- Administració tributària de les comunitats autònomes.
- 2.- Administració tributària local.
- 3.- Administració dels ens constitucionals.

Objectius: analitzar críticament la creació de l'Agència Tributària; constatar que l'Administració tributària és una part de l'Administració d'un Estat democràtic regida per les normes generals.

Conceptes clau: Hisenda Pública, administració tributària.

Lliçó 9a

INGRESSOS PÚBLICS TRIBUTARIS

I.- Tributs.

- 1.- Concepte i característiques.
- 2.- Classes.

II.- Taxes.

- 1.- Concepte.
- 2.- Classes.
- 3.- Distinció entre taxa i preu públic.
- 4.- Les taxes i els principis de legalitat i capacitat econòmica.

III.- Contribucions especials.

- 1.- Concepte.
- 2.- Naturalesa.
- 3.- Classes.
- 4.- Orientacions de la legislació espanyola.

IV.- Parafiscalitat.

Objectius: estudiar la classificació legal dels tributs en impostos, taxes i contribucions especials i distingir els tributs dels preus públics.

Conceptes clau: tribut, contribució, taxa, contribució especial, preu públic.

Lliçó 10a

INGRESSOS PÚBLICS TRIBUTARIS (continuació): Impostos

- 1.- Concepte d'*impost*.
- 2.- Classes.
- 3.- Impost sobre el patrimoni, sobre el producte, sobre la renda i sobre la despesa.
- 4.- Impostos directes i indirectes.
- 5.- Impostos subjectius i objectius.
- 6.- Impostos personals i reals.
- 7.- Impostos periòdics i instantanis.
- 8.- Impostos ordinaris i extraordinaris.

Objectius: Comprendre el concepte d'impost, la seva funció i les classificacions doctrinals ordinàries.

Conceptes clau: impost.

Lliçó 11a

EL TRIBUT COM A OBLIGACIÓ

- 1.- El fenomen tributari en l'àmbit jurídic.
- 2.- Concepte i naturalesa de l'obligació.
- 3.- La relació jurídic-tributària.
- 4.- La indisponibilitat del crèdit tributari.
- 5.- Els principis de l'aplicació del sistema tributari (arts. 3.2 i 6 LGT).

Objectius: Comprendre l'origen històric del tribut com una imposició del poder; analitzar el tribut tenint en compte la teoria general de les obligacions com una institució plenament jurídica; admirar els esforços de la doctrina per oferir una explicació satisfactòria del tribut.

*Conceptes clau: juridificació del tribut, ciutadania, obligació **ex lege**, procediment.*

Lliçó 12a

LES OBLIGACIONS TRIBUTÀRIES I

- I.- Introducció.
 - 1.- Classes.
 - 2.- En particular, l'obligació tributària principal.

- II.- El fet imposable.
 - 1.- Concepte jurídic i definició legal. Fonament.
 - 2.- Elements constitutius del fet imposable; l'element objectiu: concepte i anàlisi dels seus aspectes, amb particular referència a la meritació i l'exigibilitat; l'element subjectiu.

- III.- Teoria jurídica de l'exempció tributària.
 - 1.- L'exempció com a institut jurídic i no com a privilegi.

- 2.- Distinció entre exempció i no-subjecció.
- 3.- Exempcions objectives i subjectives.

Objectius: conèixer el fet imposable com una figura central en la concepció jurídica del tribut i com el nexa d'unió de cada figura impositiva amb el criteri material de justícia expressat per la capacitat contributiva.

Conceptes clau: fet imposable, exempció.

Lliçó 13a

LES OBLIGACIONS TRIBUTÀRIES II

- I.- La obligació tributària de fer pagaments a compte de l'obligació tributària principal (acomptes tributaris).
 - 1.- Concepte, naturalesa i classes.
 - 2.- Retencions a compte.
 - 3.- Ingressos a compte.
 - 4.- Pagaments fraccionats.

- II.- Les obligacions entre particulars derivades del tribut.

- III.- Les obligacions tributàries accessòries.

- IV.- Les obligacions tributàries formals.

- V.- Les obligacions i deures de contingut econòmic de l'Administració.
 - 1.- Devolucions ordinàries.
 - 2.- Devolució d'ingressos indeguts.
 - 3.- Reembossament del cost de les garanties (remissió).

Objectius: Superar la idea de que l'obligació tributària únicament consisteix en pagar un tribut, reflexionar sobre la naturalesa de les diverses obligacions tributàries i el seu contingut.

Conceptes clau: acomptes tributaris, ingressos indeguts.

Lliçó 14a

SUBJECTES DE LES OBLIGACIONS TRIBUTÀRIES

I.- Introducció.

- 1.- L'aspecte subjectiu de l'obligació tributària.
- 2.- Anàlisi dels elements personals.
- 3.- Obligats tributaris. Classes.
- 4.- Els drets i les garanties dels obligats tributaris.

II.- Subjecte passiu.

- 1.- Concepte jurídic i definició legal.
- 2.- Contribuent.
- 3.- Substitut.
- 4.- El problema dels ens sense personalitat jurídica.

III.- Altres figures: el retenidor i altres obligats a realitzar acomptes tributaris.

IV.- Responsables.

- 1.- Noció jurídica i regulació legal.
- 2.- Responsabilitat solidària.
- 3.- Responsabilitat subsidiària.

V.- Capacitat d'obrar. Representació obligatòria i voluntària.

VI.- Domicili fiscal.

VII.- Successors en el deute tributari.

Objectius: Delimitar les diferents situacions passives derivades de la relació jurídic-tributària, evidenciar la seva pluralitat, així com el caràcter ex lege de la condició d'obligat tributari.

Conceptes clau: obligat tributari, subjecte passiu, contribuent, responsable, domicili.

Lliçó 15a

ELEMENTS QUANTITATIUS I ESTRUCTURA DE LES OBLIGACIONS TRIBUTÀRIES

I.- Introducció.

II.- Base imposable.

- 1.- Concepte i modalitats.
- 2.- Valoració de l'objecte del tribut; absència de principis generals de valoració; problemes que aquest fet planteja.
- 3.- Base imposable i base liquidable.
- 4.- Mètodes de determinació de la base imposable.

III.- Tipus de gravamen.

- 1.- Concepte.
- 2.- Classes.

IV.- Quota tributària.

- 1.- Concepte jurídic.
- 2.- Quota íntegra.
- 3.- Quota líquida.
- 4.- Quota diferencial.

V.- Deute tributari.

- 1.- Concepte i contingut legal.
- 2.- Recàrrecs de pròrroga i del període executiu.
- 3.- Interès de demora.

VI.- Acomptes tributaris (remissió).

*Objectius: determinar el **quantum** de l'obligació tributària principal i de les altres obligacions pecuniàries.*

Conceptes clau: base imposable, valoració, tipus de gravamen, quota, recàrrecs, interessos de demora.

Lliçó 16a

EXTINCIÓ DE LES OBLIGACIONS TRIBUTÀRIES

I.- Formes d'extinció de l'obligació tributària.

II.- Pagament del deute.

- 1.- Concepte.
- 2.- Objecte.
- 3.- Subjectes.
- 4.- Lloc i temps.
- 5.- Imputació i consignació de pagaments.

III.- Ajornament i fraccionament del pagament.

- 1.- Concepte i classes.
- 2.- Naturalesa jurídica.
- 3.- Regulació legal.
- 4.- Distinció entre la moratòria i d'altres figures afins.
- 5.- Procediment (remissió).

IV.- Condonació del deute.

V.- Compensació del deute.

- 1.- Concepte.
- 2.- Requisits legals.
- 3.- Compensació provisional.

VI.- Prescripció.

- 1.- Prescripció i caducitat.
- 2.- Delimitació conceptual.
- 3.- Terminis.
- 4.- Iniciació.
- 5.- Interrupció.

VII.- Insolvència provada.

- 1.- Noció legal.
- 2.- Limitacions.

VIII.-Garanties del deute tributari.

Objectius: l'obligació neix per extingir-se per la via lògica del compliment de la prestació, és a dir, del pagament del tribut, però l'obligació també pot extingir-se d'altres maneres.

Conceptes clau: solvens, accipiens, pagament, prescripció.

PART GENERAL/ DRET TRIBUTARI FORMAL

Llició 17a

POTESTATS DE L'ADMINISTRACIÓ TRIBUTÀRIA²

I.- Introducció.

- 1.- Deure o superdeure de contribuir?
- 2.- El teorema de *l'impost sobre els tontos*³.

II.- Les potestats i sotmetiment de les potestats a la Llei i al Dret.

- 1.- Delimitació del concepte de *potestat*. El principi de legalitat.
- 2.- Potestat liquidatòria.
- 3.- Potestat de comprovació i investigació.
- 4.- Potestat recaudatòria.
- 5.- Potestat sancionadora.
- 6.- Potestat revisora.

Objectius: valorar el significat del deure de contribuir a l'Estat social i democràtic com una expressió de ciutadania, entenent el tribut com una contribució al desenvolupament d'una societat millor; identificar la Hisenda pública com a subjecte actiu de l'obligació tributària; descobrir que la Hisenda pública actua mitjançant exercici de les seves potestats. Confeccionar una llista de les facultats exorbitants de l'Administració i conèixer com funcionen, quan i amb qui es poden exercir i quins en són els límits.

Conceptes clau: Estat social, potestat, facultat, discrecionalitat.

² L'estudi detallat teòric i pràctic, dels procediments es realitza a les assignatures optatives PROCEDIMENTS TRIBUTARIS I i PROCEDIMENTS TRIBUTARIS II.

³ L'estudi de les decisions humanes a la llum del lliure examen es realitza a l'assignatura optativa ÈTICA EMPRESARIAL.

Lliçó 18a

PRINCIPIS GENERALS DELS PROCEDIMENTS TRIBUTARIS

- I.- Aplicació dels tributs.
- II.- Informació i assistència als obligats tributaris. Les consultes tributàries escrites. El problema del valor de les coses: informació sobre immobles i acords previs de valoració.
- III.- Col·laboració social en l'aplicació dels tributs. En particular, les obligacions d'informació.
- IV.- Tecnologies informàtiques i telemàtiques.
- V.- Els procediments tributaris: regulació, iniciació, desplegament i terminació.
- VI.- Les liquidacions tributàries: concepte, classes i notificació.
- VII.- Obligació de resoldre i terminis de resolució. El silenci administratiu.
- VIII.- Prova i presumpcions.
- IX.- Notificacions.
- X.- L'entrada al domicili dels obligats tributaris, la denúncia pública i les potestats i funcions de comprovació i investigació.
- XI.- La qüestió no resolta de la convenció i l'arbitratge en matèria tributària.

Objectius: Analitzar les obligacions d'informació inserint-les en el marc jurídic que correspon d'acord amb les previsions legals; constatar l'aplicació dels criteris generals i comuns en matèria de prova; reflexionar sobre la conveniència d'introduir tècniques convencionals per a la resolució i prevenció de conflictes.

Conceptes clau: procediment, liquidació, prova, presumpcions, mediació tributària, acte administratiu.

Lliçó 19a

PROCEDIMENTS DE GESTIÓ

- I.- Introducció.
 - 1.- La gestió tributària. Concepte i delimitació de procediments de gestió.
 - 2.- Formes d'inici de la gestió tributària.
 - Declaració tributària.

Autoliquidació.

Comunicació de dades.

II.- Procediments de gestió.

- 1.- Procediment de devolució.
- 2.- Procediment iniciat per declaració.
- 3.- Procediment de verificació de dades.
- 4.- Procediment de comprovació de valors.
- 5.- Procediment de comprovació limitada.

Objectius: comprendre el fenomen anomenat de “privatització” de la gestió tributària amb la generalització de les autoliquidacions.

Paraules clau: autoliquidació, declaració, comprovació.

Lliçó 20a

PROCEDIMENT D’INSPECCIÓ

I.- Concepte.

- 1.- Raó de ser de la inspecció tributària.
- 2.- Règim legal.
- 3.- Organització i competències.

II.- Contingut.

- 1.- Funcions de la inspecció.
- 2.- Facultats de la inspecció.
- 3.- Documentació de les actuacions.
- 4.- Drets i deures dels obligats tributaris.

III.- Procediment.

- 1.- Objecte.
- 2.- Iniciació.
- 3.- Abast.
- 4.- Termini.
- 5.- Lloc i horari.
- 6.- Acabament.

IV.- Actes.

- 1.- Contingut i classes.
- 2.- Actes amb acord.
- 3.- Actes de conformitat.
- 4.- Actes de disconformitat.

Objectius: Justificar el reforçament de la Inspecció dels tributs com a conseqüència de la generalització i massificació del sistema d'autoliquidacions; destacar la necessària observança de les disposicions legals a l'hora d'exercir les facultats inspectores.

Conceptes clau: inspector d'hisenda, assessor fiscal, comprovació, investigació.

Lliçó 21a

RECAPTACIÓ TRIBUTÀRIA

- I.- Concepte.
- II.- Òrgans de recaptació.
- III.- Procediment de recaptació: període voluntari.
 - 1.- Els períodes de recaptació.
 - 2.- Procediment en període voluntari.
 - 3.- Conseqüències de la manca de pagament.

IV.- El pagament espontani fora de termini.

V.- En particular, el procediment d'ajornament de pagament.

- 1.- Òrgan competent.
- 2.- Legitimació i fonament.
- 3.- Requisits objectius.
- 4.- Tramitació.
- 5.- Conseqüències de la denegació.
- 6.- Recursos.
- 7.- Conseqüències de la concessió.
- 8.- Conseqüències de l'incompliment del deutor.

VI.- El procediment de constrenyiment.

- 1.- Concepte i caràcters.
- 2.- Pressupòsit del procediment de constrenyiment.
- 3.- El pressupost material. Deutes constrenyibles.
- 4.- Procediment. Competència.
- 5.- Iniciació del procediment. La providència de constrenyiment.
- 6.- Motius d'oposició.
- 7.- Suspensió del procediment.
- 8.- Ingress en via de constrenyiment.
- 9.- Recàrrec de constrenyiment.
- 10.- Fases de l'execució.
- 11.- Acabament del procediment.

VII.- El procediment relatiu als responsables i als successors.

Objectius: Constatar que mitjançant el procediment de constrenyiment l'Administració exerceix la seva facultat d'autotutela que, en aquest cas, consisteix en l'execució forçosa del deutes tributaris i, per tant, requereix necessàriament la concurrència de certs pressupòsits legalment establerts.

Conceptes clau: autotutela, pagament fora de termini ,ajornament, constrenyiment

Lliçó 22a

REVISIÓ D'ACTES TRIBUTARIS

I.- Concepte.

- 1.- La funció administrativa de revisió en matèria d'Hisenda Pública.
- 2.- Procediments especials de revisió; nul·litat absoluta o de ple dret; declaració de lesivitat d'actes anul·lables; revocació; rectificació d'errors materials o de fet; devolució d'ingressos indeguts.
- 3.- Recurs de reposició; concepte, naturalesa, procediment i efectes.
- 4.- El problema de la suspensió de l'acte impugnat. Reembossament del cost de les garanties, si escau.

II.- Reclamacions economico-administratives.

- 1.- Concepte i fonts.
- 2.- Objecte; actes impugnables i actes exclosos; terminis; suspensió de l'acte impugnat.
- 3.- Procediment general de la reclamació economico-administrativa.
- 4.- Primera instància; iniciació, instrucció, al·legacions, prova i resolució.
- 5.- Recurs d'alçada; resolucions recurrents, interposició, prova, tramitació i resolució.
- 6.- Recurs extraordinari d'alçada.
- 7.- Recurs extraordinari per unificació de doctrina.
- 8.- Recurs extraordinari de revisió; motius, terminis, tràmits, resolució i efectes.

III.- Procediment abreujat.

IV.- Recursos en la jurisdicció judicial.

- 1.- Concepte.
- 2.- Idea general del procés.

V.- La garantia constitucional.

- 1.- L'article 24 de la Constitució.
- 2.- Recurs directe d'inconstitucionalitat.
- 3.- Qüestió d'inconstitucionalitat.
- 4.- Recurs d'empara.
- 5.- Resolució de conflictes constitucionals.

VI.- Justícia internacional.

- 1.- Comitè de Drets Humans de les Nacions Unides.
- 2.- Tribunal Europeu de Drets Humans.
- 3.- Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees.

Objectius: Conèixer els mecanismes d'oposició i d'impugnació dels actes dictats per l'Administració tributària i, en particular, les reclamacions econòmico-administratives; fer palès el requisit de reclamació administrativa prèvia a la impugnació judicial; plantejar la problemàtica actual en matèria de suspensió de l'execució dels actes impugnats.

Conceptes clau: revisió d'ofici, reclamació econòmico-administrativa, recurs, jurisdicció contencioso-administrativa, suspensió.

Llició 23a

INFRACCIONS I SANCIONS TRIBUTÀRIES

I.- Introducció: el *ius puniendi* de l'Estat.

II.- Principis de la potestat sancionadora.

III.- Concepte i caràcters de la infracció tributària.

- 1.- Definició legal i concepte jurídic.
- 2.- L'acció.
- 3.- L'antijuridicitat.
- 4.- La tipicitat.
- 5.- La culpabilitat.
- 6.- Les circumstàncies eximents.

III.- Classes d'infraccions i sancions corresponents.

- 1.- Classificació legal de les infraccions.
- 2.- Concepte: classes de les sancions.
- 3.- Infraccions lleus i sancions.
- 4.- Infraccions greus i sancions.
- 5.- Infraccions molt greus i sancions.

IV.- Prescripció de les infraccions i graduació i extinció de les sancions.

- 1.- Prescripció de les infraccions.
- 2.- Graduació de les sancions; criteris i circumstàncies; en particular, la reducció.
- 3.- Extinció de les sancions per compliment, compensació, condonació i prescripció.

V.- Procediment sancionador.

- 1.- Procediment separat.
- 2.- Òrgans.
- 3.- Iniciació.
- 4.- Instrucció.
- 5.- Resolució.
- 6.- Impugnació. Efectes.

VI.- Delicte contra la Hisenda Pública.

- 1.- Concepte i classes.
- 2.- Tipificació.
- 3.- Efectes.

Objectius: Constatar que la potestat sancionadora de l'Administració s'insereix en el genèric ius puniendi de l'Estat, per la qual cosa es regeix pels principis comuns de l'àmbit sancionador.

Conceptes clau: ius puniendi, infracció, delicte, tipicitat, culpabilitat, sanció.

Lliçó 24a

SISTEMA TRIBUTARI ESPANYOL⁴

I.- Sistema tributari: concepte i esquema del sistema tributari vigent.

II.- Impostos directes.

- 1.- Impost sobre la Renda de les Persones Físiques.
- 2.- Impost sobre Societats.
- 3.- Impost sobre Successions i Donacions.

III.- Impostos indirectes.

- 1.- Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats.
- 2.- Impost sobre el Valor Afegit.
- 3.- Impostos indirectes.
- 4.- Impostos duaners.

⁴ Els impostos estatals, en particular, són l'objecte de les assignatures SISTEMA FISCAL I i SISTEMA FISCAL II. La fiscalitat de Comunitats Autònomes i municipis, a l'assignatura HISENDA AUTONÒMICA I LOCAL. Les persones no inscrites al bloc configurador de TRIBUTACIO poden seguir una assignatura generalista denominada INTRODUCCIO A LA FISCALITAT EMPRESARIAL que els hi permetrà conèixer el funcionament dels principals impostos.

IV.- Altres figures impositives⁵.

- 1.- Impostos de les comunitats autònomes.
- 2.- Impostos de les entitats locals.
- 3.- Contribucions i taxes.

Objectius: Donar a conèixer els tributs actualment vigents. Explicar de manera resumida el contingut dels diferents impostos vigents.

Conceptes clau: Sistema tributari, objecte de gravamen, fet imposable.

⁵ El Departament ofereix altres assignatures optatives: TRIBUTACIÓ DE LES OPERACIONS FINANCERES i TRIBUTACIÓ DE LES ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL.